

معیارهای ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران

جبار حیدری¹ - هدایت جعفری² - محمد علی افصلی³ - رضاعلی محمدپور⁴ - قهرمان محمودی⁵

چکیده

مقدمه: ازدواج و تشکیل خانواده یکی از عوامل مؤثر در بهداشت روان و شیوه زندگی افراد محسوب می‌شود که نقش آن در کاهش نابسامانی‌های فردی و اجتماعی مشخص گردیده است. به منظور برنامه‌ریزی اصولی و بالابردن سطح آگاهی جوانان از معیارهای صحیح ازدواج اطلاع از نظرات آنان ضروری است. این مطالعه با هدف تعیین معیارهای ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال 1385 می‌باشد.

روش: پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی سیستماتیک با تعداد 380 دانشجوی دختر و پسر مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال 1385 انجام گردید. ابزار پژوهش پرسشنامه‌ای شامل مشخصات فردی و معیار ازدواج بود. معیارهای انتخاب در سه سطح لیکرتی خیلی مهم، مهم تا حدودی مهم تعیین می‌شدند. یافته‌های حاصله با استفاده از آزمون آماری توصیفی و آزمون استنباطی کای دو به استفاده از نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: داده‌ها نشان داد که 60٪ دانشجویان مؤنث و در محدوده سنی 23-18 سال قرار داشتند. اکثر این دانشجویان (46/7٪) در ترم تحصیلی 4-1 قرار داشتند. همچنین یافته‌ها نشان داد که نگرش دانشجویان نسبت به معیارهای تفاهم اخلاقی و وفاداری در حدود بالای 90٪ و در معیارهای مسؤولیت‌پذیری و زیبایی و جذابیت بیش از 70٪ در حد خیلی مهم ارزیابی گردید. میزان اهمیت معیارها با متغیرهای سن، جنس، مقطع تحصیلی و معیارهای انتخاب همسر مثل: تفاهم اخلاقی، وفاداری به همسر، زیبایی و جذابیت ظاهری، رضایت والدین، عشق و علاقه، تشابه تحصیلی، داشتن مذهب مشترک، تشابه علاقه و سلیقه در زندگی، عدم وجود بیماری ارثی در خانواده ارتباط و تفاوت معناداری دارد. به طوری که معیارهای ارزشمند برای دانشجویان پسر به ترتیب تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسؤولیت‌پذیری، زیبایی و جذابیت ظاهری و شناخت قبل از ازدواج، اما برای دانشجویان دختر تفاهم اخلاقی، وفاداری، رضایت والدین، شناخت قبل از ازدواج، عشق و علاقه، مسؤولیت‌پذیری، زیبایی و جذابیت ظاهری بوده است.

نتیجه‌گیری: بر اساس یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که معیارهای ازدواج دانشجویان مطالعه شده اعم از پسر و دختر، مبتنی بر ارزش‌ها و معیارهای اصیل و فرهنگی است. لذا از منظر تأمین بهداشت و سلامت ازدواج که یکی از رسالت‌ها و وظایف اجتماعی حرف بهداشتی و درمانی از جمله پرستاری است، بیش از اینکه در صدد فراهم نمودن امکانات مالی آن تلاش کنیم، برای تسهیل و بقای ازدواج‌ها باید شرایطی و بستری‌هایی را با رعایت معیارهای فرهنگی، دینی و اجتماعی فراهم کرد تا دانشجویان پسر و دختر بتوانند با باورهای و سلوک اخلاقی و تعهد و مسؤولیت‌پذیری همدیگر قبل از ازدواج آشنا شوند.

واژه‌های کلیدی: معیار ازدواج، دانشجویان

تاریخ دریافت: 1387/12/19 تاریخ پذیرش: 1388/4/28

1 - کارشناس ارشد روان‌شناسی، مدرس دانشگاه علوم پزشکی مازندران

2 - کارشناس ارشد آموزش پرستاری، عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران (نویسنده مسؤول)

آدرس: ساری، بلوار امیر مازندرانی، دانشکده پرستاری و مامایی نسیبه، پست الکترونیکی: hedayat2003@yahoo.com

3 - کارشناس ارشد فقه و حقوق، عضو هیأت علمی و مسؤول دفتر نهاد نمایندگی ولی فقیه در دانشگاه علوم پزشکی مازندران

4 - دانشیار گروه آمار دانشگاه علوم پزشکی مازندران

5 - کارشناس ارشد روان‌پرستاری، عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی ساری

مقدمه

ازدواج، پیوند زندگی مشترک بین دو نفر با حفظ استقلال نسبی هر یک در جهت تکامل شخصیت طرفین است. ازدواج عامل مهمی در ایجاد آرامش، سکون آدمی و مسبب اساسی در برقراری تعادل وجودی است (1). ازدواج نقش عمده‌ای در زندگی بشر دارد و عوامل متعددی وجود دارند که در کیفیت و چگونگی این امر مهم مؤثر می‌باشند. چنانچه این عوامل نادیده گرفته شوند، زوجین در زندگی خوشبخت نخواهند بود. مهم‌ترین این عوامل عبارتند از: عوامل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی (مذهب، آداب و رسوم)، اخلاقی، روانی، جسمانی، ژنتیکی، تحصیلات، سن، شغل و

ازدواجی که بدون توجه به عوامل فوق انجام گیرد، سعادت و خوشبختی در آن احتمالی است (2). نسل جوان بهترین و سازنده‌ترین نیروی جامعه بوده و پیشرفت و تعالی هر جامعه بستگی به تلاش و همت این قشر دارد (3). با توجه به نقش فرهنگ و اعتقادات مذهبی در کشور و پابندی جامعه به سن و آداب به نظر می‌رسد در جامعه ایرانی ازدواج و تشکیل خانواده مهم‌ترین نقش را در دوره بزرگسالی داشته باشد. دانشجویان شاغل به تحصیل در رشته‌های علوم پزشکی به دلیل مشغله درسی و همچنین طولانی بودن زمان تحصیل (به ویژه دانشجویان رشته پزشکی، داروسازی، دندانپزشکی)، پیش از سایر جوانان موانع و مشکلاتی را فرا روی خود در امر ازدواج و تشکیل خانواده مشاهده می‌کنند. با مقایسه سن متوسط ازدواج در جامعه دانشجویان و غیر دانشجویان، سن متوسط ازدواج دانشجویان پسر علوم پزشکی 29/1 سال و دانشجویان دختر 27/2 سال می‌باشد. در مجموع سن ازدواج برای این دانشجویان 3 سال بیشتر از متوسط سن ازدواج جامعه است (4). مطالعه بررسی عوامل مؤثر بر میزان رضایت از زندگی و عوامل مؤثر در انتخاب همسر در دانشگاه شهید باهنر کرمان در سال 1374 نشان داد که هم سطح بودن از لحاظ طبقه اجتماعی و داشتن اشتراک عقیده، با رضایت از زندگی ارتباط معناداری وجود دارد (5). در پژوهشی دیگر نشان داده شد که معیارهای ازدواج از نظر دانشجویان به ترتیب عبارتند از: با ایمان بودن، خوش اخلاق بودن، مسؤلیت‌پذیری، وفاداری، وجاهت و زیبایی (4). در مطالعه بررسی مشکلات و معیارهای ازدواج

دانشجویان در دانشگاه علوم پزشکی کردستان در سال 1378 مهم‌ترین معیارهای ازدواج به شرح ذیل بوده است: ویژگی اخلاقی 85/9٪، اصالت خانوادگی 72/7٪، مسؤلیت‌پذیری 71/6٪، اعتقادات دینی 53/9٪، وضعیت ظاهری 34/9٪، تمکن مالی 16/4٪ (6). مطالعات قبلی بر اهمیت دو مشکل در امر عدم ازدواج دانشجویان در ارتباط با معیار ازدواج تأکید داشتند. اولین مشکل عدم یافتن فرد مناسب و منطبق بر معیارهای افراد و دومین نگرانی در مورد افت یا عقب ماندگی تحصیلی بود (5-3). بنابر اعتقاد صاحب‌نظران علوم اجتماعی، یکی از دردناک‌ترین مشکلات اجتماعی قابل بحث در جوامع، پدیده شوم طلاق است که آمار آن روز به روز در حال افزایش است و موارد متعددی از آن به علت عدم شناخت و تعمق کافی افراد در امر انتخاب همسر است. اگر جوانان با معیارهای اصیل و منطقی در انتخاب همسر آشنایی داشته باشند به یقین این تعداد از خانواده‌های اجتماع متزلزل نمی‌شود (7). جوانان هر کشور بهترین و سازنده‌ترین نیروی جامعه هستند و پیشرفت و تعالی کشور وابسته به همت آنهاست، از این رو بررسی مشکلات آنها از اهمیت بسزایی برخوردار است. همان‌گونه که مطالعات نشان داد یکی از بزرگ‌ترین مشکل جوانان تشکیل خانواده است. با توجه به ریشه‌های عمیق فرهنگی و پشتوانه دینی در مردم کشور و همچنین وجود خرده فرهنگ‌های متفاوت شهری و روستایی، ضرورت بررسی مسأله ازدواج و نقاط ضعف و قوت آن در جامعه از دیدگاه‌های گوناگون و در مناطق فرهنگی و جغرافیایی مختلف احساس می‌گردد. علی‌رغم برگزاری سمینارهای متعدد در خصوص ازدواج و دایر بودن دفاتر مشاوره دانشجویی در دانشگاه‌های کشور به نظر می‌رسد سهولت در مورد ازدواج قشر دانشجو حاصل نشده است (8) هدف تحقیق در این مطالعه بررسی معیارهای ازدواج از دیدگاه دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال 1385 می‌باشد. پژوهش درباره معیارهای انتخاب همسر نه تنها برای جوانان ضروری است، بلکه برای جامعه که خانواده یکی از سنگ بنای آن است، نباید آن را سهل و آسان پنداشت یا نسبت به آن غفلت ورزید. لذا این پژوهش با هدف تعیین معیارهای ازدواج دانشجویان پزشکی انجام گرفته است.

روش مطالعه

پژوهش از نوع توصیفی تحلیلی بوده است که معیار انتخاب همسر را از دیدگاه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال 1385 مورد بررسی قرار داده است. جامعه پژوهش شامل کلیه دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران (140 نفر) در سال 1385 بوده که در زمان اجرای پژوهش در یکی از دانشکده‌های پرستاری و مامایی، پزشکی، دارو سازی، بهداشت و پیراپزشکی به تحصیل اشتغال داشتند. به منظور تعیین تعداد نمونه، ابتدا یک مطالعه مقدماتی بر روی تعداد 50 دانشجو صورت گرفت و سپس بر اساس نتایج آن با داشتن ضریب اطمینان 95٪ نسبت نگرش مثبت به معیارهای تعیین شده 0/5 و دقت 05٪ تعداد 384 نفر از دانشجویان مجرد (229 نفر دختر و 151 پسر) انتخاب گردیدند. دانشجویان بر اساس لیست موجود در اداره آموزش دانشجویان دانشکده‌ها انتخاب گردیدند. روش نمونه‌گیری در این مطالعه به صورت نمونه‌گیری سیستماتیک بود که برای تعیین نمونه از 1 تا 1140 (جامعه) شماره‌گذاری شد. سپس 1140 به 384 تقسیم شد. از بین اعداد یک تا سه یک عدد به طور تصادفی انتخاب شد و از عدد مزبور تا 1140 با فاصله سه نفر تعداد 384 نمونه انتخاب شدند که 4 سری پرسشنامه به دلیل کامل نشدن حذف گردیده و تعداد نمونه به 380 نفر تقلیل پیدا کرد.

داده‌ها بر اساس پرسشنامه دو قسمتی جمع آوری شد. در بخش اول ویژگی‌های فردی دانشجویان مورد سؤال قرار گرفت. بخش دوم مربوط به معیارهای زیست‌شناختی، روان‌شناسی و اجتماعی ازدواج بود. در رابطه با معیارهای ازدواج دانشجویان می‌بایست یکی از شاخص‌ها (خیلی مهم، مهم، تا حدودی مهم) را علامت‌گذاری می‌کرد. پرسشنامه در نیمسال دوم تحصیلی 85-1384 بین دانشجویان توزیع و پس از تکمیل جمع‌آوری گردید. این پرسشنامه بر اساس مطالعات منابع موجود توسط پژوهشگران طراحی و اعتبار آن به روش سنجش اعتبار محتوا و صوری با دانشجویان و اساتید صاحب‌نظر مورد بررسی و تأیید قرار گرفت. پایایی پرسشنامه با معیار اعتبار یا ثبات درونی بر روی 50 نمونه با محاسبه آلفای کرونباخ 75٪ برآورد شد که در سطح

قابل قبولی است. داده‌ها به وسیله نرم‌افزار SPSS و از طریق آمار توصیفی و آزمون استنباطی مجذورکای مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها

اطلاعات به دست آمده نشان می‌دهد که 60/3٪ دانشجویان مورد بررسی دختر و بقیه پسر بودند. 71/3٪ دانشجویان در محدوده سنی 18 تا 22 سال قرار داشتند. 28/7٪ دانشجویان در دانشکده بهداشت، 23/90٪ در دانشکده پزشکی، 16/8٪ در دانشکده پرستاری و مامایی، 15٪ در دانشکده دارو سازی و 15/7٪ در دانشکده پیراپزشکی مشغول تحصیل بودند. در رابطه با دوره و مقطع تحصیلی نمونه‌ها، یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشترین گروه در ترم اول تا چهارم 46/5٪ و در مقطع دکترا 36/3٪ مشغول تحصیل بودند (جدول شماره 1).

به طور کلی معیارهایی که مهم‌ترین توجه را برای انتخاب همسر آینده داشته‌اند، عبارت بودند از: تفاهم اخلاقی، وفاداری، مسؤولیت‌پذیری، زیبایی و جذابیت ظاهری، شناخت قبل از ازدواج، عشق و علاقه، رضایت والدین. اگر چه معیارهای دیگری وجود دارند که در اولویت بعدی قرار دارند (جدول شماره 2).

در مورد ارتباط متغیر جنس با اهمیت معیارهای انتخاب همسر مثل، تفاهم اخلاقی، وفاداری، زیبایی و جذابیت ظاهری ($p=0/002$)، با مسؤولیت‌پذیری، عشق و علاقه ($p=0/004$)، با شناخت قبل از ازدواج ($p=0/003$)، رضایت والدین، اندازه ظاهری بدن (چاقی و لاغری)، آزمون آماری کای دو نشان داد که رابطه معناداری بین فاکتور جنس و معیارهای فوق‌الذکر وجود دارد. همچنین بین فاکتور جنس و معیار زبان مشترک همسر آینده ($p=0/004$)، پرونگرایی همسر ($p=0/002$)، احترام متقابل، مذهب مشترک، طبقه اجتماعی همسر آینده ($p=0/009$)، تفاوت سن، وجود قدرت تصمیم‌گیری همسر آینده ($p=0/005$)، داشتن اعتماد به نفس ($p=0/003$)، رابطه معناداری وجود دارد. در ارتباط با فاکتور سن و معیار انتخاب همسر با توجه به جذابیت و زیبایی همسر، اکثریت دانشجویان 18 تا 22 سال (173 نفر، 64٪) و همچنین اکثریت دانشجویان بالاتر از 23 سال (101 نفر، 56٪) تاحدودی فاکتور مورد نظر را مهم می‌دانستند ($p=0/005$). بین فاکتور سن و

بین فاکتور مقطع تحصیلی و مهم بودن اعتقادات مذهبی همسر آینده نشان داد ($p=0/009$). همچنین بین معیارهای تمکن مالی و داشتن مسکن با فاکتور جنسیت دانشجویان رابطه معناداری وجود داشت ($p=0/002$). بررسی آماری کای دو بین فاکتور مقطع تحصیلی و معیارهای انتخاب همسر از نظر مشورت با دوستان، توجه به معرفی دیگران در امر ازدواج، توجه به میزان وفاداری، احترام متقابل، داشتن مذهب مشترک، مدرک تحصیلی، تشابه تحصیلی و تشابه علاقه و سلیقه در زندگی، حجاب و پوشش، عدم وجود بیماری‌های ارثی در خانواده همسر، توجه به داشتن تفاوت سن با همسر رابطه معناداری نشان داد. دانشجویان در خصوص ازدواج، کمک‌هایی نظیر اهدا وام، خوابگاه متهلی و مشاوره ازدواج را از دانشگاه انتظار داشتند، اما نکته جالب این که تنها 5/4٪ از دانشجویان به مرکز مشاوره مراجعه نموده بودند.

مشورت با دوستان، عشق و علاقه طرفین، وفاداری همسر و مشورت با خانواده در انتخاب همسر، اهمیت مدرک تحصیلی، مذهب مشترک با همسر آینده ($p=0/004$)، برونگرایی، اجتماعی ($p=0/004$) و احترام متقابل برای دانشجویان در امر ازدواج ارتباط معناداری وجود دارد ($p=0/007$). در ارتباط با فاکتور مقطع تحصیلی اکثریت دانشجویان با مقطع تحصیلی کاردانی (73 نفر، 64٪) با مقطع کارشناسی (73 نفر، 56/3٪) و همچنین با مقطع دکترا (52 نفر، 37/7٪) بیان نمودند که جذابیت ظاهری همسر آینده تا اندازه‌ای برای آن‌ها با اهمیت می‌باشد. آزمون آماری کای دو رابطه معناداری را بین این معیارها و فاکتور مقطع تحصیلی نشان داد ($p=0/001$). توجه به این که اعتقادات مذهبی همسر از معیارهایی بود که اکثریت دانشجویان روی آن تأکید داشتند. (کاردانی 49 نفر، 43٪، کارشناسی 44 نفر، 34/6٪) و (دکترا 49 نفر، 35/5٪)، آزمون آماری کای دو نیز رابطه معناداری

جدول 1: توزیع فراوانی نمونه‌های مورد پژوهش بر حسب مشخصات فردی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، سال 1385

تعداد (درصد)	ویژگی نمونه	
	229 (60/3)	زن
151 (39/7)	مرد	
271 (71/3)	18-22 سال	سن
109 (28/7)	23-27 سال	
177 (46/5)	1-4	ترم تحصیلی
133 (34/9)	5-8	
70 (18/4)	9-12	
138 (36/3)	دکترا	مقطع تحصیلی
128 (33/7)	کارشناسی	
114 (30)	کاردانی	
380 (100)	جمع کل	

جدول 2: توزیع فراوانی نگرش دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران بر حسب اولویت معیارهای انتخاب همسر در سال 1385

مقیاس	خیلی مهم		تاحدودی مهم		کم اهمیت	
	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر	مؤنث	مذکر
جنس	تعداد(درصد)	تعداد(درصد)	تعداد(درصد)	تعداد(درصد)	تعداد(درصد)	تعداد(درصد)
تفاهیم اخلاقی	222(97)	(92/1) 139	6(1/8)	11 (7/3)	1(0/004)	
وفاداری	(95/1) 218	(90/8) 137	10 (4/4)	10(6/07)	4 (2/6)	1(0/004)
مسئولیت پذیری	(55/9) 128	(73/5) 111	92(41/1)	33(21/8)	7 (4/6)	1(0/004)
زیبایی و جذابیت	98(42/8)	106(72)	(56/7) 130	42(27/8)	3(2)	1(0/004)
شناخت قبل از ازدواج	170(74)	106(70)	50(24)	40(26)	5(3)	9(0/04)
عشق و علاقه	(70/3) 160	93(62/9)	6(4)	49(21)	6(4)	20(0/09)
رضایت والدین	(86/5) 198	95(62/9)	28(12/2)	45(29/8)	11(7/3)	3(0/01)

بحث

پژوهش حاضر با هدف تعیین معیارهای ازدواج دانشجویان مجرد دانشگاه علوم پزشکی مازندران در سال 1385 انجام پذیرفته است. طبق نتایج به دست آمده بین دیدگاه دختر و پسر مجرد در ارتباط با سن ازدواج تشابه و تفاوت از نظر کمیت سن وجود دارد. به طوری که اکثریت دانشجویان پسر تمایل دارند که همسر آینده آن‌ها 3 تا 4 سال از آن‌ها کوچک‌تر باشد و دانشجویان دختر مجرد دوست دارند که همسر آینده آن‌ها 4 الی 6 سال از آن‌ها بزرگ‌تر باشد. نتایج حاصله با نتایج مطالعه کامکار و همکاران (1378) محدوده سنی 4 الی 5 سال (7) و حیدری و همکاران (1373) 3 الی 5 سال (12) و بخشی و همکاران (1376) فاصله سنی 4 الی 6 سال (13) هم‌خوانی دارد. همچنین حق دوست و همکاران (1374) در مطالعه‌ای به این نتیجه رسیدند که زنان نسبت به مردان سنین کمتری را برای ازدواج پیشنهاد می‌شوند (3). مطالعه حاضر نشان داد که زیبایی و جذابیت ظاهری همسر به عنوان یکی از معیارهای خیلی مهم برای دانشجویان پسر و تاحدودی با اهمیت برای دخترها بود. نتایج مطالعه Feingold (1996) بر روی دانشجویان آمریکا نشان داد که دانشجویان پسر زیبایی و جذابیت فیزیکی همسر را ضروری‌ترین ویژگی برای انتخاب همسر ایده‌ال خود دانسته‌اند (14). همچنین Schafer و همکاران (1996) در مطالعه‌ای در آمریکا نشان دادند که جذابیت ظاهری زن نقش مؤثری در روابط بین زن و شوهر دارد (15). نتیجه مطالعه حاضر با یافته‌های کامکار و همکاران (1375)، یزدانی و همکاران (1376) و حق‌دوست و همکاران (1374) هم‌خوانی دارد (7، 3 و 10). در مطالعه حراری و همکاران (1380) زیبایی جز پنج صفت اصلی همانند مطالعات حاضر بود، اما کم اهمیت تلقی شده است (4). به نظر می‌رسد اختلاف در نتایج مطالعه ذکر شده به ابزار سنجش پرسشنامه چند گزینه‌ای در مقایسه با سؤالات بسته غیر کلاسیک و سؤالات باز و همچنین نمونه بررسی (متأهل و مجرد در مطالعه حراری و همکاران) و متفاوت بودن شرایط فرهنگی و اجتماعی، جمعیت آماری مورد مطالعه در مناطق مختلف و نوع مداخله با توجه به سؤالات باز مربوط باشد. در عین حال تفاوت فاحش اهمیت زیبایی و جذابیت بین دانشجویان مورد مطالعه با جوانان آمریکایی که

نماد فرهنگ غربی است قابل توجه است و می‌تواند به فرهنگ، باورهای و اعتقادات دینی و اجتماعی برمی‌گردد. در جوامع غربی معنی، نحوه و اهمیت ازدواج براساس فلسفه و باورهای آزادسازی مطلق و لیبرالیسم است اما در جامعه ما بر اساس ارزش‌های دینی است که درصد بسیار بالایی از دانشجویان این باورها را نشان دادند. نتیجه بررسی حاضر در رابطه با رضایت و دخالت خانواده در امر ازدواج نشان داد که 86/5٪ دانشجویان مؤنث و 62/9٪ دانشجویان مذکر معتقدند که دخالت خانواده در انتخاب همسر بسیار با اهمیت می‌باشد این یافته با بررسی‌های به عمل آمده حراری و همکاران (1375)، 79/2٪ مؤنث، 70/8٪ مذکر و یزدانی و همکاران (1375)، 89٪ دانشجویان دختر در مقابل 80٪ دانشجویان پسر (10 و 4) همسو می‌باشد، در مطالعه دیگری که حق‌دوست و همکاران (1374) در خصوص نحوه برخورد خانواده‌ها در امر ازدواج با فرزندانشان انجام دادند، نتیجه گرفتند اگر چه بیشترین درصد مردان اظهار داشتند که خانواده‌ها در امر انتخاب همسر آن‌ها را آزاد گذاشتند، اما این افراد از راهنمایی‌ها و حمایت قوی والدین برخوردار بودند (3). در رابطه با معیار وفاداری به همسر، نتیجه پژوهش نشان داد اکثریت دانشجویان مؤنث و مذکر به میزان خیلی زیاد به آن توجه دارند. ویژگی وفاداری در پژوهش‌های مشابه از نظر پاسخ‌دهندگان از اهمیت بسیار زیادی برخوردار بود. نکته قابل توجه این است که زنان متأهل دقیقاً همان صفاتی را برتر دانسته‌اند که زنان مجرد نیز آن را به عنوان معیار اصلی انتخاب نمودند به طوری که هر دو گروه اهمیت ویژه‌ای به وفاداری شوهران خود قایل بودند (3، 4 و 8). بر اساس بررسی به عمل آمده مسؤولیت‌پذیری و پایبندی به اعتقادات مذهبی از معیارهای بسیار مهم نزد دانشجویان است که با مطالعات مشابه دیگر هماهنگ می‌باشد (8، 6 و 4 و 16). دانشجویان مورد مطالعه تفاهم اخلاقی را از نکات بسیار مؤثر و با اهمیت در زندگی زناشویی دانسته‌اند. عامل تفاهم اخلاقی یکی از ویژگی‌های است که توسط محققین متعددی مورد بررسی قرار گرفته است و به این نتیجه رسیدند که معیار فوق جز پنج صفت اصلی معیار ازدواج می‌باشد و دانشجویان دختر با اختلاف جزئی توجه بیشتری نسبت به پسرها به آن نشان می‌دهند (4، 3 و 6). فرهنگ و ارزش‌های اجتماعی مشترک بین مرد و زن یکی از معیارهای مهم اجتماعی ازدواج می‌باشد. مطالعه Nagoshi و همکاران (1996) در آمریکا نشان

خود را به عنوان همسر و مادر در خانواده بهتر ایفا نمایند. مطالعات انجام شده مشابه، نیز بر انتخاب همسر به ویژه دختران رشته پزشکی با همکاران خود تأکید دارد (4، 3 و 10). به طور کلی یافته‌های پژوهش نشان داد دانشجویان به تشکیل خانواده و معیارهای ازدواج توجه دارند و مسایل و نکات آن را با حساسیت دنبال می‌کنند. آن‌ها معیارها و صفات ارزشمندی را برای انتخاب همسر و تشکیل زندگی دارند. لذا می‌بایست با فراهم نمودن امکانات مالی و در نظر گرفتن مسکن مناسب و حمایت بیشتر مسؤولین، خانواده‌ها و جوانان با تلاش هماهنگ و هدف‌دار گام‌های مؤثری جهت ارزش‌های والای خانواده و تسهیل امر ازدواج برداشت. از طرف دیگر این بررسی به دانشجویان گروه پزشکی، یکی از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور محدود شده است و تعمیم دادن آن به سایر دانشجویان باید با احتیاط صورت گیرد. با توجه به اهمیت موضوع و تأثیر آن بر بهداشت روان جامعه و به دلیل وجود خرده فرهنگ‌های متفاوت شهری و روستایی دیگر اқشار جامعه، پیشنهاد می‌گردد بررسی‌های بیشتری در این زمینه صورت گیرد.

نتیجه‌گیری

بر اساس یافته‌های فوق می‌توان نتیجه گرفت که معیارهای ازدواج دانشجویان مطالعه شده اعم از پسر و دختر، مبتنی بر ارزش‌ها و معیارهای اصیل و فرهنگی است. لذا از منظر تأمین بهداشت و سلامت ازدواج که یکی از رسالت‌ها و وظایف اجتماعی حرف بهداشتی و درمانی از جمله پرستاری است، بیش از این که در صدد فراهم نمودن امکانات مالی آن تلاش کنیم، برای تسهیل و بقای ازدواج‌ها باید شرایطی و بستری‌هایی را با رعایت معیارهای فرهنگی، دینی و اجتماعی فراهم کرد تا دانشجویان پسر و دختر بتوانند با باورهای و سلوک اخلاقی و تعهد و مسؤولیت‌پذیری همدیگر قبل از ازدواج آشنا شوند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از مسؤولین محترم پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی مازندران و همچنین جناب آقای فیاضی مدیر کل محترم وقت امور اجتماعی و جوانان استانداری مازندران که در اجرای هر چه بهتر این پژوهش محققین را یاری نمودند صمیمانه قدردانی می‌شود.

داد که فرهنگ و زبان مشترک در تعادل بین فردی و سازگاری بین زن و شوهر تأثیر بسزایی دارد (17). مطالعه حاضر همانند مطالعات مشابه دیگر زبان و فرهنگ مشابه با همسر را از اولویت مهم انتخاب همسر بین دو جنس دانسته‌اند (7 و 10). به طور کلی نتیجه تحقیق نشان داد معیارهای چون تفاهم اخلاقی، وفاداری به همسر، شناخت قبل از ازدواج، تناسب سطح تحصیلات، عشق و علاقه طرفین و رضایت و دخالت والدین در انتخاب همسر از جمله معیارهای هستند که نزد هر دو جنس به عنوان معیارهای بسیار مهم تلقی می‌شوند. منتها دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر اهمیت بیشتری برای معیارهای فوق قایلند. نتایج بررسی حاضر با مطالعه یزدانی و همکاران (1376) رضایت والدین، تفاهم اخلاقی، شناخت قبل از ازدواج، تناسب سطح تحصیلات، عشق و علاقه طرفین، رضایت والدین در انتخاب همسر و با بررسی حق دوست (1374) معیارهای تفاهم اخلاقی، دخالت خانواده در انتخاب همسر با مطالعه زکی و همکاران (1376) شهیدی و همکاران (1378) و حرازی و همکاران (1380) در رابطه با معیار وفاداری به همسر همسو می‌باشد (3، 4، 6، 10، 16). به طور کلی آگاهی دادن به دانشجویان، بیان واقعیت‌های موجود و ترغیب آن‌ها به ازدواج با یکدیگر یکی از مهم‌ترین فعالیت‌هایی است که در این راستا باید انجام گیرد. مطالعه حاضر همانند مطالعه Houliban و همکاران (1998) داشتن تمکن مالی و مسکن را از اولویت‌های انتخاب همسر بین دو جنس دانسته است (18). بر اساس نتایج به دست آمده دختران رشته پزشکی تمایل بیشتری برای ازدواج با همسر پزشک از خود نشان دادند. با توجه به مسؤولیت سنگین در کار پزشکی و موقعیت اجتماعی آن‌ها به نظر می‌رسد بهترین همسر برای زنان پزشک، همکار آن‌ها باشد، ولی با توجه به فرصت ناکافی زنان پزشک برای پرداختن به وظایف خانوادگی به خصوص تربیت فرزندان و همچنین کم‌رنگ شدن نقش آن‌ها به عنوان همسر در تحکیم پایه‌های نظام خانواده، به نظر می‌رسد با برنامه‌ریزی منسجم و هدف‌دار، سطح آگاهی دانشجویان به خصوص زنان در رابطه با نقش آن‌ها در خانواده اعتلا یابد و همچنین شرایطی فراهم شود تا ازدواج دانشجویان هم رشته به خصوص پزشکان تسهیل گردد. نکته بسیار مهم دیگر این است که مسؤولیت شغل زنان پزشک در جامعه به گونه‌ای تنظیم گردد تا بتوانند وظایف

منابع

- 1 - Kiahannia A, Youngs and marriage, behavior psychology in young couples marriage. Tehran: Madar. pub. 1377, p: 15.
- 2 - Hosseini SM, Family and marriage consultation. Theran : Avay noor Pub. 1377, p: 16.
- 3 - Haghdoost AA, Rouas K, Kameli J, Latifi NA. A study of students' attitude toward factors affecting marriage. Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (Andeesheh Va Raftar). 1996; 7(2): 20-29.
- 4 - Harrazi MA, Hosseini Motlagh SM, Sadrian MR. The attitude of medical students towards marriage. Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences and Health Services. 2001; 1(9): 37-43.
- 5 - Hafezi F, Dortaj M. Study of the effective factors on rate of consent of life and the factor effective on spouse selection in the female students at Shaid Beheshty and honar University. 1374. P. 203-204.
- 6 - Shahidi M, Yosofi F, study of the problems and criteria of marriage in the students at Kordestan Medical University. Journal of Teb and Tazkieh. 1380; 43: 23-25.
- 7 - Kamkar A, Akbar Tabar Toori M. A survey of the students' attitude towards marriage. Armaghane-Danesh, Journal of Yasuj University of Medical Sciences. 1999; 16-15(4): 1-8.
- 8 - Miri MR, Sadr B, Entesari F, Gholami H. Studying the attitude and the reasons of declining marriage rate in the students at Birjand University of Medical Sciences. Presented at the first student seminary on the student of applied attitudes in marriage of the student. 1374: 144-146.
- 9 - Bolhari J, Ehssan Manesh M, Karimi Keisami. The attitude of single medical students of Iran University of Medical Sciences toward marriage Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (Andeesheh Va Raftar). 1999; 18-17(5): 109-116.
- 10 - Yazdani M, Nasiri M, Ghasemi GR, Hasanzadeh A, comparative study of marriage criteria from the view points of the female students at Isfahan University of Medical Sciences. Scientific Journal of Nursing and Midwifery collage. 1376; 7.
- 11 - Navabinejad S. Marriage consultation and family therapy. Tehran: Anjoman and Olia Pub. 1381; 3.
- 12 - Heidari A, Tavakkol M. Studying the barriers and the solving ways of marriage and the method of spouse selection in the unmarried students at Hamadan University of Medical Sciences. The first national conference on marriage and mental health of students. 1380; 17.
- 13 - Baghshi H, Sadeghi S. Study view points about criteria of spouse selection at Rafsanjan University of Medical Sciences. National conference on the role of marriage in the students mental health. 1376; 38.
- 14 - Feingold A. Differences in effects attraction. Journal of personality and social psychology. 1996; 59: 81-89.
- 15 - Schafer R, Kerth P. Matching by weight in married couples. Journal of social psychology. 1996; 130: 657-64.
- 16 - Study of the spouse selection criteria and barrier present in among the students. Journal of teb and Tazkieh, special issue of national conference of marriage and students mental health. 1376.
- 17 - Nagoshi G, et al. Assortative mating for cultural identification as indicated by Language use, Behavior Genetics, 1996; 20(1): 23-31.
- 18 - Houliban, Morgaret et al. Decision making of satisfied couples. the Journal of Social Psychology. 1998; 130: 89-102.

Assessing unmarried students' marital criteria in Mazandaran University of Medical Sciences in 2006

Heydary J¹ (MSc.), **Jafari H²** (MSc.), **Afsali MA³** (MA), **Mohammadpour RA⁴** (Ph.D.), **Mahmudi G⁵** (MSc.)

Introduction: Marriage is one of the effective factors in the mental health and individuals life styles which its role in reducing personal and social disruptions has been acknowledged. In order to plan properly and increase youth's awareness of right marital criteria, get to know their viewpoint is necessary. The study aimed at assessing single students' marital criteria in Mazandaran University of Medical Sciences, 2006.

Methods: Using descriptive- analytic study method, 380 unmarried male and female students were selected through systematic random sampling. The data were collected using a questionnaire consisting demographic characteristics and marriage criteria, on a 3-point rating scale from very important, till important to some extent. All statistics were computed by the SPSS software data, using X² test.

Results: Most of the participants were female, ranging in age from 18 to 23 years. The students, mostly (46.7%) were studying in 1-4th semesters. In general, the participant had positive attitude to marriage. Variables like age, sex and level of education were significantly correlated with spouse selection criteria like mutual understanding, faithfulness, beauty and attractiveness, parents' agreements, love, education similarities, having same religion, having same taste, and not having heritable disease in the family.

Conclusion: The study revealed the valuable criteria for the male students as mutual understanding, faithfulness, being responsible, beauty and attractiveness and knowing each other before marriage. The valuable criteria for female student were mutual understanding, faithfulness, parent's agreement, knowing each other before marriage, love, being responsible, beauty and attractiveness. Youth marriage should be facilitated by providing financial supports and more protection, knowing their viewpoints.

Key words: Marriage criteria, Student

¹ - Faculty member, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

² - **Corresponding author:** Faculty member, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran **E-mail:** hedayat2003@yahoo.com

³ - Faculty member, School of Nursing and Midwifery, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁴ - Associate Professor, Faculty of health, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

⁵ - Faculty member, School of Nursing and Midwifery, Islamic Azad University of Sari, Sari, Iran